

Nociplastische pijn - klinische aspecten

Pijnbehandeling Neurologie

18/10 - De invoering in 2016 van de term nociplastische pijn was bedoeld om een categorie van pijn te beschrijven die verschillend was van nociceptieve pijn (veroorzaakt door een weefselschade) en van neuropathische pijn (veroorzaakt door een zenuwletsel). Deze mechanismen zijn niet volledig doorgrond. De huidig weerhouden hypothesen zijn een anomalie in de sensorische verwerking in het centrale zenuwstelsel en een verandering in pijnmodulatie.

Nociplastische pijn vertegenwoordigt een dynamische interactie van verschillende mechanismen die pijn uitlokken of versterken, die spontaan opduiken of getriggerd worden door uiteenlopende omstandigheden. Tussen 5 en 15% van de algemene bevolking kampt met nociplastische pijn.

De pijn kan geïsoleerd zijn (bijvoorbeeld spanningshoofdpijn) of verband houden met een ander type van pijn (nociceptieve of neuropathische, men heeft het dan over

gemengde pijn). In een heel groot aantal gevallen van chronische pijn maakt nociplastische pijn deel uit van een continuüm dat verschillende mechanismen combineert (overlap) en artsen mogen het niet als een afzonderlijke aandoening beschouwen.

Nociplastische pijn wordt vaak in verband gebracht met andere symptomen zoals vermoeidheid, cognitieve problemen, slaap- en geheugenproblemen en stemmingswisselingen (vooral angstgevoelens en depressie) of nog hypergevoeligheid voor externe prikkels (fotofobie, hyperacusis). De experts stellen trouwens voor om de terminologie uit te breiden en te spreken over het nociplastische pijnsyndroom. Dit zou een erkenning inhouden van de aanwezigheid van een groep van symptomen zonder duidelijke fysiopathologische mechanismen. Opgemerkt moet worden dat een daling van de slaapkwaliteit een negatief effect heeft op de langetermijnprognose. Maar we weten dat er een verband is tussen een slaapttekort bij gezonde controlepersonen en een verhoogde pijngevoeligheid, cognitieve problemen en een mentale en fysieke vermoeidheid, waardoor een vicieuze cirkel ontstaat.

Vaak gaat men op zoek naar een causale factor, maar die is zelden evident. Algemene psychologische stress (professionele of familiale conflicten) of biologische factoren die specifiek zijn voor een bepaald orgaan (bijvoorbeeld een gastro-intestinale infectie) kunnen uitlokkende factoren zijn.

Factoren die iemand meer vatbaar maken, zijn geïdentificeerd: familiale antecedenten van pijn, antecedenten van pijnlijke ervaringen, psychosociale factoren zoals psychologisch, emotioneel, seksueel of fysiek geweld, of een combinatie van deze factoren. Aggregatie binnen families kan te wijten zijn aan genetica of epigenetica, verworven gedrag of blootstelling aan het milieu. Genetische studies hebben verschillende kandidaatgenen geïdentificeerd die op een dag nuttig zouden kunnen zijn als biomerkers.

Over het algemeen beschrijven patiënten de pijnen als dof en diep (nociceptief type van pijn), maar ze combineren het met omschrijvingen van het neuropathische type (brandend gevoel, stekende pijn). De plaats en de intensiteit van de pijn kunnen wisselen. Lichaamsbeweging, omgevingsstimuli (bijvoorbeeld weersveranderingen) of emotionele stress kunnen de pijnen verergeren.

Bij patiënten kunnen dysesthesie (abnormaal onaangenaam, spontaan of opgeroepen gevoel), hyperalgesie (overdreven pijn veroorzaakt door een stimulus die normaal pijn veroorzaakt) of een tactiele of thermische allodynie (pijn veroorzaakt door een stimulus die normaal geen pijn veroorzaakt) optreden. De lokalisatie kan segmentaal zijn (gelokaliseerd gebied van het hoofd en het gezicht, bewegingsapparaat, ...) of gegeneraliseerd en buiten een dermatoom, myotoom of sclerotoom.

De kennis en erkenning van nociplastische pijn door de arts is essentieel. Aan de ene kant valideert dit de klachten van de patiënt, die vaak als disfunctioneel of psychogeen worden gekwalificeerd, aan de andere kant kan men op die manier realistische therapeutische doelstellingen en strategieën voorstellen.

Dr Anne-Marie Bilas - Belangenconflicten: geen •